

Ag breathnú go grinn ar mhionbheithigh

Súil thapa ar an gceacht

Cuir tús leis an gceacht trí fhiafraí cé a chonaic créatúr beag bídeach faoi chloch, agus ainmnigh an seilide, an míol críonna (an chláirseach) agus an phéist mar na créatúir atá le cuardach. Léirigh an timthriall séimh uair amháin: treoraigh an créatúr isteach i bpota le scuab bhog, coinnigh an pota socair, féach trí ghloine formhéadúcháin mhór le cosa, sliogán nó braiteoga a lorg, agus ansin cuir an créatúr ar ais láithreach. Cuardaíonn na grúpaí taobh istigh de theorainn chúng lasmuigh (nó ag stáisiúin féachana istigh), glacann siad sealanna ag tabhairt faoi deara cuid amháin den chorp, filleann siad le chéile, níonn siad a lámha, agus ansin tarraingíonn siad an chuid sin ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Críochnaigh ar an mbrat urláir agus na páistí ag ainmniú a bhfaca siad agus conas a thug siad aire do na créatúir.

Cuspóirí foghlama

- Breathnú go séimh ar mhionbheithíoch le gloine formhéadúcháin agus codanna den chorp a thabhairt faoi deara
- Cosa a chomhaireamh, nó sliogán nó braiteoga a thabhairt faoi deara, ar mhionbheithíoch amháin ar a laghad
- Pictiúr de mhionbheithíoch a tharraingt ina bhfuil cuid amháin nó níos mó dá chodanna le feiceáil, agus cuidiú leis é a chur ar ais go sábháilte

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

An lá roimh ré: seiceáil na cúinní taise i ngairdín na scoile (faoi photaí bláthanna, faoi dhuilleoga, faoi lomáin, ar imill na gceapach) nó bailigh seilidí, míolta críonna agus péisteanna díreach roimh an gceacht le haghaidh stáisiúin féachana istigh, agus cuir ar ais iad ina dhiaidh. Leag amach gloiní formhéadúcháin móra plaisteacha, potaí agus scuaba boga do gach grúpa de 3–4. Bíodh grianghraif shoiléire de sheilide, de mhíol críonna agus de phéist réidh agat mar chúltaca, agus sliogáin fholmha freisin más ann dóibh.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
gloíní formhéadúcháin plaisteacha téagartha	1	dalta	trealamh na scoile	gloine formhéadúcháin amháin á roinnt idir beirt pháistí
potaí feithidí a bhfuil poill aeir iontu	1	grúpa	trealamh na scoile	bosca bia trédhearcach a bhfuil cúpla poll beag aeir déanta ann ag duine fásta
scuaba boga	1	grúpa	seomra ranga	scuab phéinteála ghlan bhog ón tseilf ealaíne
lámhainní ar mhéid páistí	1	dalta	seomra ranga	nigh na lámha go maith ina n-ionad; is féidir lámhainní a úsáid más mian leat
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	leathán bán A4 le haghaidh líníochta le lipéid
grianghraif shoiléire de sheilide, de mhíol críonna agus de phéist	1	rang	seomra ranga	aon leabhar pictiúr nó cárta dúlra soiléir a thaispeánann na trí chréatúr
sliogáin fholmha seilidí (roghnach)	3	rang	amuigh faoin aer/an dúlra	grianghraif amháin mura bhfuil sliogáin ar fáil
gallúnach agus uisce chun na lámha a ní	1	rang	seomra ranga	leacht glantacháin lámh an tseomra ranga, gan é a úsáid ach amháin mura bhfuil gallúnach agus uisce ar fáil; ansin nigh na lámha ag an gcéad deis eile

Pointe sábháilteachta

Lámha séimhe amháin; treoraigh le scuab, agus ná sáigh ná fáisc créatúr ar bith choíche. Cuirtear gach créatúr ar ais san áit chéanna. Nigh na lámha le gallúnach sula mbaintear le pinn luaidhe nó le leathanaigh na Dialainne.

Céimeanna teagaisc

- **Codanna den chorp is féidir linn a fheiceáil:** Taispeáin na híomhánna den seilide agus den mhíol críonna ar an gclár bán idirghníomhach. Fiafraigh de na páistí cad iad na codanna coirp atá ag seilide, dar leo. Glac le “cláirseach” agus nasc é le “míol críonna”. Ardaigh gloine formhéadúcháin mhór amháin agus abair go n-úsáidfídh tú níos déanaí í — coinneigh an clár saor ó liostaí gluaise.
- **Conas a bhreathnaímid go séimh:** Léirigh an timthriall iomlán uair amháin lasmuigh nó ag stáisiún, ag smaoineamh os ard: féach ar dtús, treoraigh leis an scuab bhog, coinneigh an pota socair, ainmnigh cuid amháin tríd an ngloine formhéadúcháin, cuir ar ais láithreach é. Abair an t-ord go soiléir: aimsigh → féach air ar an láthair → fill le chéile → tar isteach → nigh na lámha → ansin tarraing.
- **Aimsigh, féach agus cuir ar ais:** Coinneigh grúpaí de 3–4 taobh istigh de theorainn chúng amháin ionas go mbeidh tú in ann gach duine a fheiceáil. Is leor créatúr amháin do gach grúpa. Tabhair treoir maidir le sealanna gearra: an pota socair, an dá lámh ar an ngloine formhéadúcháin, ainmníonn gach páiste cuid amháin, agus ansin cuireann an grúpa ar ais é san áit thais chéanna. Mura n-aimsíonn grúpa aon rud, roinn pota eile nó seiceáil duilleog amháin eile.
- **Nigh na lámha:** Seol na grúpaí chun a lámha a ní le gallúnach, i scuaine shocair, sula dtugtar amach aon pheann luaidhe ná leathanach den Dialann. Seiceáil go bhfuil gach créatúr curtha ar ais agus nach bhfuil aon phota fágtha lasmuigh. Glan na boird má bhí ithir nó potaí taise in aice leo.
- **Tarraing do mhionbheithíoch:** Ná tabhair leathanach na Dialainne Imscrúdaithe amach go dtí go mbeidh na lámha glan. Taispeáin marc simplí amháin ar an gclár bán idirghníomhach — bís do shliogán, línte gearra le haghaidh go leor cos, líne lúbach do phéist. Fáiltigh roimh iarrachtaí luatha ar lipéid a scríobh; ná héiligh scríbhneoireacht ó gach páiste.
- **Céard a thugamar faoi deara?:** Ar an mbrat urláir, iarr ar bheirt nó triúr páistí a bpictiúr a thaispeáint agus cuid amháin a ainmniú. Athluaigh go séimh: “Thug tú faoi deara sliogán an tseilide.” “Go leor cosa beaga ar an míol críonna.” Cuir clabhsúr le téama an chúraim: lámha séimhe, cuireadh gach créatúr ar ais, níodh na lámha.

Cad ba cheart a fheiceáil

Tabharfaidh an chuid is mó de na Naíonáin Shinsearacha faoi deara sliogán bíseach agus corp bog an tseilide, na cosa beaga iomadúla atá ag an míol críonna, nó corp fada bog na péiste nach bhfuil aon chos aici. Is leor “go leor cosa” nó “gan aon chos” — ná bí ag súil le líon cruinn na gcos. Mol na páistí má luann siad braiteoga ar cheann an tseilide. Mura bhfuil sa phictiúr ach cruth gan foirm, athluaigh cuid amháin a luaigh an páiste lasmuigh, agus tabhair cuireadh dó nó di an marc sin a chur leis an bpictiúr.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- Tugann páistí “feithid” ar gach créatúr beag, nó ceapann siad go bhfuil cosa ag péist mar atá againne. — Ainmnigh go séimh an créatúr atá sa phota i ndáiríre: “Tá corp fada bog ag an bpéist seo agus níl aon chos aici.” Dírígh do mhéar tríd an ngloine formhéadúcháin ar an gcuid is féidir leo a fheiceáil.
- Bíonn páistí ag iarraidh an créatúr a shá nó a fháscadh, an pota a iompú, nó an créatúr a choinneáil ar an deasc le go bhféadfaidís é a tharraingt. — Stad agus athluaigh na rialacha: lámha séimhe, fanann an pota socair, breathnú cúramach amháin ar an láthair, agus ansin ar ais leis láithreach sula nífidimid ár lámha agus sula dtarraingeoidimid pictiúr ón gcuimhne.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir beirteanna le chéile ag bord an mhúinteora chun seal a ghlacadh le gloine formhéadúcháin a roinnt eatarthu; scríobh síos dóibh, nó léirigh le geáitsí, cuid amháin den chorp a ainmníonn siad, le cuidiú leo leis an bpictiúr. • Tairg an grianghraf cúltaca nó sliogán folamh mura bhfuil mórán créatúr beo ar fáil, ionas go dtabharfaidh siad cuid amháin faoi deara agus go dtarraingeoidh siad í mar sin féin.	• Spreag iad le cuid eile a lorg: “Chonaic tú an sliogán — an bhfeiceann tú braiteoga beaga ar a cheann freisin?” • Iarr orthu marc simplí nó focal a chur leis chun a thaispeáint cá bhfuair siad é (faoi phota, faoi dhuilleog).	• Iarr orthu a rá conas atá dhá mhionbheithíoch difriúil óna chéile (sliogán, go leor cosa nó gan aon chos), ag úsáid a gcuid pictiúr. • Tarraingíonn na páistí a chríochnaíonn go luath pictiúr de chréatúr eile a chonaic siad go hachomair, agus ainmníonn siad cuid amháin de gach ceann acu.

Nasc traschuraclaim

Nasc le teanga ó bhéal agus le líníocht luath — ainmníonn na páistí sliogán, cosa nó braiteoga agus taispeánann siad an chuid sin le marc simplí.

